



שיח הפרשה

עלון שבועי היוצא לאור על ידי ארגון שיח החיים

ווארטנים

"וּכְלֵי יֵצֵר מִזְשָׁכוֹת לָבוּ רַק רַע כָּל הַיּוֹם" (ו', ה')

תנא דבי ר' ישמעאל, אם פגע בכ מנוול זה משכהו לבית המדרש (סוכה נב:), איתא במשלי אם רעב שונאך האכילהו לחם וכו', כי גחלים אתה חותה על ראשו" (כה, כ"א). ואמרו על זה חז"ל האכילהו לחמה של תורה" (ספרי).

ולכאורה תמוה מאי לשון "משכהו" הרי היצר הרע נמשך מאליו אחר האדם. וגם מה צריך האדם ליצר הרע בבית המדרש. גם מה שאמר "האכילהו לחמה של תורה" תמוה מה לו ליצר הרע בתורה ועוד מה הוא "כי גחלים את חוטא על ראשו".

אלא אם פגע בכ מנוול זה, הוא יצר הרע ואין אתה יכול לו מחמת שמתגבר עליך "משכהו לבית המדרש" פירוש שתאמר לו" בבית המדרש אמלא רצונך ואלמד תורה שלא לשמה ובזה תניח את דעתו. וזהו הפרוש אם רעב שנאך – שהוא רצה להחטיאך האכילהו לחמה של תורה. פירוש עשה רצונו בלימוד שלא לשמה ובכך את חוטא גחלים על ראשו כשתבוא אח"כ למדגה שתעשה זאת לשמה כי מתוך שלא לשמה יבוא לשמה.

"עֲשֵׂה' לך תבת עֲצֵי זָפֵר וזָר" (ו', י"ד)

וברש"י "ולמה הטריחו בבנין זה?", כלומר שואל רש"י מדוע הקב"ה הטריח את נח לבנות תבה וכי לא יכל לשנות מהטבע?

אלא יש לתרץ עפ"י מה דאמרו חז"ל "במדה שאדם מודד מודדין לו, וכפי אשר אדם מתנהג בהליכתו לעבודת ה' כן ישולם לו כגמולו, כגון שאם התנהגותו

בטבע שעושה מה שבכוחו ואם תכבד עליו העבודה בהליכה לביהמ"ד בחום או קור גדול מיד הוא פורש, אז השי"ת יתנהג ג"כ עמו בדרך הטבע ובהיטבו עם כל העולם יטיב גם איתו אבל אם לפעמים יצטרך לעשות מעשה מחויב לטבע למשל להנצל מפלשתים וכדומה לא ישתנה דרך הטבע דכאשר עשה כן יעשה לו, ולפי הנ"ל פירש בנו של הפרדס יוסף את עומק דבריו של משה דאמר בפרשת וארא "הן בני" לא שמעו אלי ואיך ישמעני פרעה ואני ערל שפתים" דכונת משה היתה לומר שכמו שבנ"י היו טרודים בעבודה ולא הקשיבו לי כלומר שלא התנהגו אלי בדרך הטבע אז כיצד פרעה ישמע אלי שהרי אין זה מדרך הטבע, משא"כ פנחס בן יאיר נתעקש שהנהר יקרע וכך הקב"ה גם שינה וקרע את הנהר.

ועפ"י מה דנ"ל ניתן לתרץ דכתוב "כי את האלוקים התהלך נח וגו'" ואלקים בגימטריא 'הטבע' שנוח היה מתנהג בדרך הטבע ולכן לא רצה ה' להצילו רק בדרך הטבע שיעשה תיבה.

הסיפור השבועי

מסופר על יהודי עני אחד שבא אל הרה"ק רבי מ"מ מקוצק זיע"א, והשיח את דאגתו בפניו, שהנה בתו הבכירה בגרה והגיעה לפרקה, והיא יושבת וממתנת זה עידן ועידנים, ולרש אין כל.

נכמרו רחמיו של הרבי על העני, וכתב עבורו כתב בקשה לאחד העשירים מאנשי שלומו הגר בעיר רחוקה, במכתב פירט הרבי בקיצור את תלאות האיש וגודל עניותו, וסיים בבקשה לקבל את העני המוסר כתב זה בסבר פנים יפות, ולסייע בעדו בגוף ובנפש ובהוצאות הנישואין הנצרכים לו בכבוד. הרבי חתם את המכתב בחתימת יד קדשו, מסרה ביד העני והורה לו לנסוע היישר לבית העשיר, ולבקש מלפניו שיעזור לו בצרתו לו צר.

בהעדר מעות לתשלום שכר הנסיעה בעגלה, שירך העני את רגליו יום אחר יום, עד שכעבור שבועיים ימים מלאים טורח ועמל הדרך, הגיע לאותה העיר וסר מיד לבית העשיר. הוא כבר ייחל וציפה מאוד לקבל את הסכום הנצרך לו, ובהיותו מצוייד במכתב נדיר שנשלח מצדיק הדור במיוחד עבורו, התהלך בהרגשה כמי שהממון כבר מונח בכיסו, ורצה כבר לשוב אל ביתו ולהתחיל לעסוק בנישואי בתו כראוי לה. לשמחתו הוא מצא את העשיר בביתו, כאשר שמע שהוא מגיע אליו בשליחותו של הרבי, נענה מיד וקבלו בכבוד ובסבר פנים יפות, והזמינו לשבת עימו בטרקלינו. העני נכנס ברוב חשיבות, ומיד הוציא מחיקו את המכתב המהולל והגישו בפני העשיר. בראות העשיר את כתב יד קדשו של רבו המופנות ישירות אליו, שמח מאוד והודה נרגשות לעני על שזיכהו באיגרת זו הנעלה וחשובה בעיניו עד מאוד.

ישב העשיר וקרא את המכתב הקצר בעיון רב כמה וכמה פעמים, ודקדק בו בכל תיבותיו ואותיותיו, בחסיד קוצק נאמן ידע היטב שאין שום אות ותג מיותר בדברי הרבי ויש לטרוח בהבנתו, הוא נראה כמעמיק רבות במחשבותיו גם במה שנטמן בין השיטין והתיבות. ובהיותו איש חכם ונבון חתר להבין דבר מתוך דבר, ולגלות גם את מה שלא נאמר במפורש, והנה עם סיומו ללמוד את האיגרת הקדושה, הניחה בכבוד וביראה על גבי שולחן, ובפנותו אל העני אשר ישב כל העת בדממה והמתין בדריכות רבה, הוציא רובל כסף אחד ויחיד ונתנו בידו של העני, ופטרו הימנו לשלום.

העני יצא מן הבית בתדהמה מלא אכזבה ומרירות קשה, הוא היה המום ולא ידע את נפשו, בשביל זה טרח את כל הטרחות הללו? בשביל רובל אחד בלבד? וכי בשביל כך טרח בנסיעה רחוקה לקוצק, ומקוצק אל בית העשיר ימים רבים ושבועות תמימים, בשביל רובל אחד? כיצד יתכן בזאת? שאל את עצמו העני שוב ושוב, הרי נראה היה שהעשיר נהנה מאד מן המכתב שקיבל מהרבי, וייחס לכך חשיבות עליונה, ולבסוף כשהגיע הדבר למעשה, שלח אותו מעם פניו בבושת פנים עם רובל בודד וגלמוד... הוא היה סמוך ובטוח במכתב זה שממנו תבוא הישועה מצרתו הגדולה, והשליך את כל יביו על המכתב הנדיר שהצליח לקבל מן הצדיק, ואשר נכתב במיוחד עבורו בכתב יד קדשו. והנה עתה התברר שאין כאן ולא כלום. לבו נשבר בקרבו, ובקושי סחב את עצמו בדרך חזרה, הוא יצא את העיר בעצלתיים בלב כואב ודואב, וכשדמעות רותחות זולגות מעיניו החל בוכה ומתחנן בפני אביו שבשמים, הוא דיבר ממעמקי לבבו לפניו יתברך, ושטח את כל מרי ליבו הקשה, מתברר אפוא, תינה האיש את צערו בבכי שלאחר ייאוש, שאין שום דבר בעולם יוכל להושיעני מן העניות הקשה ומרה, אם גם מכתב נדיר ומיוחד שכזה לא הועיל כלום, הרי שאין שום דבר בעולם שיוכל להושיע, רק נס מן השמים, רק אתה יושב מרומים הזן ומפרנס מקרני ראמים עד ביצי בינים, אתה היחיד בעולם שיכול לעזורני, אנא ראה בצרתי ובשברון לבי ושלח נא את ברכתך הנאמנה. כך היה העני הולך בדרך כמה שעות טובות, בוכה ומתפלל ומבקש, ולבו קשה ומר עליו מאוד.

לפתע באחת ננער בפתאומיות ממהשבותיו הנוגות, הוא ראה נכחו כרכרה הדורה רתומה לסוסים אבירים המגיחה מולו ושועטת ממש אליו, נראה היה שמישהו רודף אחריו ומחפש אותו. כשהתקרבה הכרכרה והשיגה את האיש, נעצרה על ידו בבת אחת, שליח מיוחד מאת הגביר העשיר קפץ מתוכה וניגש היישר אל העניי בשמחה רבה ואמר: ברוך השם שמצאתיך פה, הנה אדוני העשיר שלחני לחפש אחריך בכל דרך, והוא שלח עבורך מעטפה זו. ובאומרו תחב בידו מעטפה תפוחה מלאה ומרשרשת של כמה אלפים טבין ותקילין, שהיו בה הרבה יותר מן הנצרך להוצאות הנישואין בלבד. הוא קיבל גם את פרנסתו מן המוכן לכמה שנים טובות ומסודרות מראש. העניי שמח מאוד על התשורה הפתאומית והבלתי צפויה הזו, אך מאידך התפלא על התנהגותו המוזרה של העשיר הגדול, הלא הוא אדם פיקח וחכם. ומדוע מתחילה כשהגיע עם המכתב בידו הוא פטרו בקרירות מופגנת וברובל אחד ויחיד. ופתאום לאחר כמה שעות שינה את דעתו והוא רודף אחריו לשלוח לו הון עתק שכזה, הסקרנות והתימהון הציקו לו מאוד, עד שהחליט שהוא מוכרח לעמוד על פשר הדבר, הוא הסתובב אפוא בחזרה והחיש פעמיו שוב אל אותה העיר, התדפק על דלתי העשיר אשר שמח מאוד לקראתו, והכניסו באהבה ובכבוד גדול אל ביתו". הלא זהו האיש שהביא לנו פריסת שלום ואיגרת מיוחדת מבית הרבי", אמר העשיר לבניו ולא הסתיר את שמחתו הגדולה בו. השתוממותו של העניי גברה והתחזקה והוא שטח את פליאתו הגדולה בפני החסיד העשיר, מה קרה כאן? מדוע זה שינית פתאום את דעתך מקצה לקצה בתוך מספר שעות? ואם מתחילה לא רצית לתת לי כי אם רובל אחד בלבד, איך פתאום נתת סכום עצום שכזה? ענה לו העשיר בטוב טעם ודעת, טעות היא בידך, אני לא שיניתי את דעתי כלל וכלל, ברם, מתחילה כשבאת לפני עם מכתבו הנפלא והנאמן של רבינו הקדוש, ולמדתי בו בעיון, הבנתי מתוכו את אשר נרמז לי בין השיטין, שיש לדאוג גם לנפשך ונשמתך ולא רק לכסף בלבד, כדרכם של הצדיקים הקדושים, בכל בקשה גשמית שבאה לפניהם, לרדת גם לשורשה הרוחני מהיכן משתלשלת צרת הגוף הזו בשורש שבנשמה. והרבי רומז במכתבו על כך שצרתך בממון נובעת מחוסר אמונה וביטחון בהשם ויתברך, שמידת הפרנסה כמידת האמונה, ומי שאמונתו רופפת, גם פרנסתו כן, ושיש לחזק בכך את האמונה והתקווה והביטחון במי שהיכולת בידו. לפיכך נאלצתי מתחילה לשלחך מעמיי בבושת פנים, על אף שהיה קשה לי מאד להעמיד פנים כמי שלא נענה למכתב בקשה מיוחד מן הרבי, ובכך נשבר לבך בקרבך, כאשר נוכחת שאף מכתב מיוחד שהעלחת לקבל מגדול הדור אינו מועיל מאומה, ומתוך כך זכית להכיר האמת שאין ל בטוח ולהאמין בשום גורם אחר, כי אם בשם יתברך בכבודו ובעצמו, אשר הוא משפיע ברצונו ומברך למאמין ולבוטח בו, דרך ברכת עבדיו הצדיקים. ורק אחר ששפכת שיח בתחנונים כנים מעומקא דליבא לפני קונך, ונתחזק איתן בלבך הביטחון בצור עולמים ברוך הוא, ונמצאת ששורש צרתך שבנפש ובנשמה נתרפאה, אז יכולתי גם להמשיך בתוצאת ישועת הגוף ועזרת הממון שנצרך לך. ועתה סע נא לביתך לשלום ויהי ה' עמך, ומכאן והלאה בעזרת השם תרום קרנך בכבוד כברכתו הנאמנה של הרבי הקדוש הנרמזת מתוך מכתבו, כפי שהבנתי בו. רק זאת תדע ולא תשכח לעולם לשטוח תפילתך ויהבך רק בו יתברך, ולבקש תמיד מלפניו על הצלחתך בכל דבר, כי הוא לבדו הון ומפרנס ומכלכל מקרני ראמים עד ביצי כינים. נסע האיש לביתו והשיא את בתו בכבוד גדול ומאותו היום התגלגל מזלו לטובה והיתה הברכה מצויה תמיד בביתו, ונהפך לאיש חסיד נאמן, כשאינו שוכח לעולם מה הביאו לכלל זה הגדולה, ונעשה איש מאמין ובוטח בהשם תמיד בביטחון איתן.